# U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Antonína Koukala, v právní věci **žalobkyně K. B., zastoupené JUDr. Janem Machem, advokátem, advokátní kancelář se sídlem v Praze 1, Vodičkova 28, proti žalované České správě sociálního zabezpečení, Praha 5, Křížová 25,** v řízení o kasační stížnosti stěžovatelky K. B. proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 4. 2002 č.j. 30 Ca 62/2001 – 49, jímž bylo přezkoumáno rozhodnutí žalované ze dne 13. 1. 2001,

**t a k t o :**

I. Kasační stížnost se **o d m í t á.**

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

## O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen žalované) ze dne 13. 1. 2001 byl stěžovatelce přiznán od 24. 7. 2000, tedy od data podání žádosti o dávky, plný invalidní důchod podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., spolu se zvýšením důchodu pro částečnou bezmocnost podle § 70 odst. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb. a § 2 odst. 1 vyhlášky č. 284/1995 Sb. (kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění). Žalovaná přitom vycházela z obsahu posudku lékařky Pražské správy sociálního zabezpečení v Praze 8 ze dne 5. 10. 2000, podle něhož stěžovatelka byla uznána plně invalidní podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. (o důchodovém pojištění), neboť pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu činil 70% ve smyslu kapitoly V., položka 1, písm. c) přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. a byla též částečně bezmocná podle výše již citovaných zákonných ustanovení s odůvodněním, že potřebuje dlouhodobě pomoc jiné osoby při některých nezbytných životních úkonech. Datum vzniku plné invalidity a částečné bezmocnosti stanovila uvedená lékařka na den podání žádosti, tj. 24. 7. 2000.

Stěžovatelka podala proti uvedenému rozsudku včas odvolání a v jeho doplňku ze dne 9. 3. 2001 žádala o přezkoumání svého zdravotního stavu od začátku prosince 1998 do data nového přiznání obou dávek a poukazovala na to, že v uvedeném mezidobí nebyla zdravá, přičemž výplata invalidního důchodu se zvýšením pro bezmocnost jí byly zastaveny již od 7. 2. 1999 a obnoveny pouze od 24. 7. 2000. Připomínala nesprávnost rozhodnutí o zastavení výplaty dávek v roce 1999 a dovozovala plnění podmínek nároku na obě dávky po celou dobu, kdy jí nebyly vypláceny.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 17. 4. 2002 č.j. 30 Ca 62/2001 – 49, opravnému prostředku stěžovatelky vyhověl, přezkoumávané rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení. Stěžovatelce ustanovenému právnímu zástupci, advokátu JUDr. Janu Bébrovi, přiznal odměnu za zastupování v přezkumném řízení soudním ve výši 3500 Kč a vzhledem k výsledku řízení uložil neúspěšné žalované, aby tuto částku zaplatila Českému státu do pokladny Městského soudu v Praze podle ustanovení § 148 odst. 1 o. s. ř. Městský soud v Praze dospěl totiž k závěru, že napadené rozhodnutí žalované o přiznání plného invalidního důchodu a zvýšení důchodu pro částečnou bezmocnost stěžovatelce od 24. 7. 2000, nemělo být vůbec vydáno, neboť k tomu nebyl právní důvod. Stěžovatelce byl totiž plný invalidní důchod pravomocně přiznán již rozhodnutím žalované ze dne 22. 7. 1994 od 1. 3. 1992 a zvýšení důchodu pro částečnou bezmocnost jí bylo přiznáno dalším pravomocným rozhodnutím žalované ze dne 8. 2. 1996 od 10. 7. 1992 a žádná z těchto dávek jí dosud nebyla odňata. Rozhodnutím žalované ze dne 7. 1. 1999 byla pouze zastavena výplata obou dávek dnem 8. 2. 1999 podle § 53 zákona č. 582/1991 Sb. s odůvodněním, že stěžovatelka se nepodrobila vyšetření svého zdravotního stavu (nepředložila požadovanou lékařskou zprávu), přestože na možnost zastavení výplaty dávek byla upozorněna. Toto rozhodnutí bylo potvrzeno rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 20. 5. 1999 pod sp. zn. 47 Ca 61/99 a uvedený potvrzující rozsudek byl potvrzen odvolacím soudem – Vrchním soudem v Praze – rozsudkem ze dne 31. 1. 2000, který nabyl právní moci dne 24. 2. 2000. Žalovaná měla tudíž po zjištění, že stěžovatelka je nadále plně invalidní a je i částečně bezmocná, pouze uvolnit výplatu obou dávek; pokud napadeným rozhodnutím tyto dávky stěžovatelce přiznala, postupovala v rozporu s ustanovením § 54 a násl. zákona č. 155/1995 Sb., neboť tak by mohla učinit tehdy, pokud by předchozím rozhodnutím byly stěžovatelce dávky odňaty a nárok na ně zanikl, což se v posuzované věci nestalo. Když městský soud současně v řízení zjistil z posudků posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR ze dne 20. 9. 2001 a 13. 12. 2001, že nejen ku dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí, tj. ku dni 13. 1. 2001, ale i k datu zastavení výplaty plného invalidního důchodu a zvýšení důchodu pro částečnou bezmocnost, tedy k datu 8. 2. 1999, byla stěžovatelka plně invalidní podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. a byla též částečně bezmocná ve smyslu ustanovení § 70 odst. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb. a § 2 odst. 1 vyhlášky 284/1995 Sb., a to od doby, kdy jí byly obě dávky přiznány, tedy od roku 1992, vrátil věc k novému projednání žalované se závazným právním názorem, aby ze zjištěných skutečností vycházela a rozhodla o uvolnění výplaty plného invalidního důchodu i zvýšení důchodu pro částečnou bezmocnost ode dne jejich zastavení, tedy od 8. 2. 1999.

Proti tomuto rozsudku podala stěžovatelka včas odvolání, v němž znovu zpochybňuje postup žalované při zastavení výplaty obou dávek v roce 1999 a popisuje svůj nepříznivý zdravotní stav v uvedeném období, který jí neumožňoval požadavkům Pražské správy sociálního zabezpečení v Praze 8 na vyšetření zdravotního stavu a dodání požadované lékařské zprávy vyhovět. Upozorňuje, že předvolání k vyšetření zdravotního stavu ostatně vůbec neobdržela.

V doplňku odvolání ze dne 4. 6. 2002 znovu zpochybňuje závěr žalované i soudů obou stupňů o splnění podmínek zastavení výplaty obou dávek v roce 1999. Poukazuje na lékařský nález MUDr. E. N. z neurologického oddělení Nemocnice v Praze, podle něhož se pro špatný zdravotní stav nemohla podrobit kontrolní lékařské prohlídce na Pražské správě sociálního zabezpečení v Praze 8. Dále připomíná, že tentýž lékař v dotazníku pro zjištění bezmocnosti dne 2. 11. 2000 uvedl, že zdravotní stav stěžovatelky se zhoršil dříve než v jejich 17 letech. Z toho stěžovatelka usuzuje, že v rozsudku mělo být též rozhodnuto o přiznání obou dávek pro období před rokem 1992 (nejméně 2 a půl roku). Stěžovatelka současně požádala, aby v této věci byla zproštěna zastoupení JUDr. J. Bébra, který jí byl v tomto řízení soudem ustanoven. Uvedla, že k advokátovi nemá důvěru a je přesvědčena, že v řízení nečinil vše proto, aby hájil její oprávněné zájmy. Usnesením ze dne 4. 10. 2002 č.j. 30 Ca 62/2001 – 90 Městský soud v Praze nezprostil advokáta JUDr. Jana Bébra zastupováním stěžovatelky v této věci. Stěžovatelka podala i proti tomuto usnesení odvolání k Vrchnímu soudu v Praze, avšak ten nestihl o žádném z jejích odvolání do konce roku 2002 rozhodnout. Stěžovatelku poučil, že s ohledem na novou úpravu správního soudnictví budou všechna odvolací řízení ve věcech důchodového pojištění (zabezpečení) u vrchních soudů, pokud o nich nebude rozhodnuto do 31. 12. 2002, ze zákona zastavena dnem 1. 1. 2003 podle § 129 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., s tím, že účastník řízení může podat proti rozhodnutí krajského soudu (Městského soudu v Praze), které bylo napadeno odvoláním, kasační stížnost podle téhož zákona a to do 31. 1. 2003. O této kasační stížnosti rozhodne Nejvyšší správní soud. Stěžovatelka této možnosti využila a prostřednictvím nově zvoleného právního zástupce JUDr. J. Macha, advokáta advokátní kanceláře v Praze 1, Vodičkova 28, podala kasační stížnost směřující jen proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 4. 2002, č.j. 30 Ca 62/2001 – 49.

V kasační stížnosti uvedla, že jí podává z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a písm. d) zákona č. 150/2002 Sb. (dále jen s. ř. s.) když nesouhlasí s právním názorem Městského soudu v Praze v závěru, že jí plný invalidní důchod náleží až ode dne 1. 3. 1992 a zvýšení důchodu pro částečnou bezmocnost ode dne 10. 7. 1992. Připomíná, že její zdravotní stav je již od ukončení studia dne 7. 11. 1989 stabilně takový, že jí neumožňuje vykonávat jakoukoliv práci a činí jí odkázanou na pomoc jiné osoby. Dovolává se v tomto směru lékařských nálezů založených v soudním spise a ve spisech žalovaného správního orgánu, zejména pak též lékařského posudku z oboru neurologie MUDr. N., z něhož takový závěr vyplývá. Má za to, že příslušné sociální dávky, odpovídající tomuto stavu, by jí měly být přiznány již od 7. 11. 1989; plný invalidní důchod od dosažení věku 18 let, tj. od 28. 9. 1990 a od téhož data i zvýšení tohoto důchodu pro částečnou bezmocnost. Pokud se tak stalo rozhodnutím žalované ze dne 22. 7. 1994 se zpětnou platností až od 1. 3. 1992, pak jí byla tato dávka neprávem pro předcházející období upřena, stejně jako jí byla upřena sociální dávka, kterou by do její zletilosti pobírala matka stěžovatelky ke svému důchodu. Stejně tak jí bylo upřeno zvýšení důchodu pro částečnou bezmocnost od 28. 9. 1990, které jí bylo přiznáno až od 10. 7. 1992. Vyslovuje přesvědčení, že si soud měl vyžádat odborný nález MUDr. N., eventuelně opatřit ve věci znalecký posudek zaměřený na otázku, zda již před 1. 3. 1992 odpovídal zdravotní stav stěžovatelky přiznání plného invalidního důchodu a jeho zvýšení pro částečnou bezmocnost. Pokud by tyto skutečnosti byly prokázány, je nutno považovat za nespravedlivé a porušující práva stěžovatelky, pokud pro uvedenou dobu žádné takové dávky jí přiznány nebyly. Právní zástupce stěžovatelky pak vysvětlil, že si je vědom skutečnosti, že kasační stížnost podle s. ř. s. není přípustná proti důvodům rozhodnutí, avšak podle jeho názoru nelze oddělit otázku odůvodnění rozsudku od „důvodů rozhodnutí“, když odůvodnění rozsudku vedle samotných důvodů, které soud vedly k příslušnému rozhodnutí, obsahuje též právní názor soudu, který je posléze závazným právním názorem pro žalovanou. Má tedy tento právní názor zásadní hmotně právní účinky pro další postup žalované v předmětné věci.

Pokud by Nejvyšší správní soud rozhodl o zrušení rozsudku Městského soudu v Praze a vrácení věci zpět tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí se závazným právním názorem, že stěžovatelce měl být přiznán plný invalidní důchod již od 28. 9. 1990 a sociální dávky odpočívající plné invaliditě nezletilé osoby v období od 7. 11. 1989 do 27. 9. 1990, kdy byla odkázána na pomoc jiné osoby a byla bezmocná, a Městský soud v Praze zahrnul tento právní názor do nového rozhodnutí ve věci, mělo by to zásadní hmotně právní význam pro další řízení před žalovaným správním orgánem. Navrhuje proto Nejvyššímu správnímu soudu, aby výše uvedenému návrhu vyhověl.

Podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s., (které patří mezi obecná ustanovení o řízení ve správním soudnictví), soud usnesením odmítne návrh, nestanoví-li tento zákon jinak, jestliže je takový návrh podle tohoto zákona nepřípustný. O takový případ jde v projednávané věci.

Předmětem řízení v projednávané věci byl opravný prostředek stěžovatelky směřující proti rozhodnutí žalované ze dne 11. 1. 2001, jímž jí byl po předchozím zastavení (v roce 1999) výplaty plného invalidního důchodu a zvýšení důchodu pro částečnou bezmocnost, tento důchod a zvýšení důchodu pro bezmocnost přiznán ode dne 26. 7. 2000. Stěžovatelka v opravném prostředku především zpochybňovala správnost závěru žalované o předchozím zastavení výplaty obou dávek a dovozovala, že obě dávky jí náleží nepřetržitě od data předchozího neoprávněného zastavení jejich výplaty. Soud I. stupně napadeným rozsudkem shledal opravný prostředek stěžovatelky důvodným, když z posudků posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR s pracovištěm v Praze 2 ze dne 20. 9. 2001 a 13. 12. 2001 zjistil, že stěžovatelka byla plně invalidní a částečně bezmocná i k datu zastavení výplaty obou dávek, a to nepřetržitě až do doby vypracování posudků, tedy i k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí žalované. Nezákonnost tohoto rozhodnutí však spatřoval soud I. stupně především v tom, že jím byly obě dávky stěžovatelce znovu přiznány, tedy tak, jako by nárok na ně znovu vznikl, ačkoliv ve skutečnosti měla být jen uvolněna jejich výplata dnem předchozího zastavení, tj. dnem 8. 2. 1999, neboť obě dávky byly již stěžovatelce přiznány pravomocnými rozhodnutími žalované od roku 1992 a nárok na ně nezanikl. Soud I. stupně proto zrušil napadené rozhodnutí žalované a věc jí vrátil k dalšímu řízení se závazným právním názorem o povinnosti žalované uvolnit výplatu plného invalidního důchodu stěžovatelce, jakož i zvýšení důchodu pro částečnou bezmocnost od data 8. 2. 1999. Nad rámec potřebného odůvodnění vztahujícího se k posouzení této právní otázky soudem, pak na základě již výše zmíněných posudků posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR s pracovištěm v Praze 2, soud I. stupně připomněl, že stěžovatelku je třeba pokládat za plně invalidní podle ustanovení § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. a částečně bezmocnou podle § 70 odst. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb. a § 2 odst. 1 vyhlášky č. 284/1995 Sb. bez přerušení od roku 1992.

Vzhledem k nové úpravě správního soudnictví se napadený rozsudek stal pravomocným dne 31. 12. 2002 a stěžovatelka podala proti němu ve lhůtě stanovené soudním řádem správním kasační stížnost.

Podle ustanovení § 102 s. ř. s. je kasační stížnost opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu (Městského soudu v Praze) ve správním soudnictví, jímž se účastník řízení, z něhož toto rozhodnutí vzešlo, nebo osoba zúčastněná nařízení (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení soudního rozhodnutí. Kasační stížnost je přípustná proti každému takovému rozhodnutí, není-li stanoveno jinak. Ustanovení § 104 s. ř. s. upravuje důvody nepřípustnosti kasační stížnosti. Podle druhého odstavce uvedeného

ustanovení není přípustná kasační stížnost, která směřuje jen proti výroku o nákladech řízení nebo proti důvodům rozhodnutí soudu. Podle čtvrtého odstavce téhož ustanovení není kasační stížnost přípustná, opírá-li se jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103 s. ř. s., nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl.

V projednávané věci jsou dány dva z výše označených důvodů nepřípustnosti kasační stížnosti. Kasační stížnost především směřuje jen proti důvodům rozhodnutí, a to navíc jen proti té části odůvodnění rozsudku (jak si správně povšiml právní zástupce stěžovatelky), které se netýká důvodů zrušení přezkoumávaného rozhodnutí žalované, ale je v něm jen pro větší důraz na nezákonnost rozhodnutí o přiznání plného invalidního důchodu a zvýšení důchodu pro částečnou bezmocnost stěžovatelky (ačkoliv správně měla být jen uvolněna výplata obou dávek) připomenuto s ohledem na výsledky všech dosavadních řízení, že obě dávky byly již v minulosti stěžovatelce přiznány, a to od roku 1992. Kasační stížnost jen proti těmto závěrům, vyjádřeným v odůvodnění rozhodnutí je tudíž nepřípustná. Navíc nutno připomenout, že v řízení před městským soudem stěžovatelka tuto otázku vůbec nevyvolala, když pouze tvrdila, že výplata obou dávek jí měla být obnovena již od data předchozího zastavení, které označovala za nezákonné. Až v odvolání proti rozsudku Městského soudu v Praze a posléze též v kasační stížnosti nově uplatnila důvod, že obě dávky měly být stěžovatelce přiznány pro dobu předcházející roku 1992, aniž by tento důvod uplatnila v předchozím řízení. Takový postup je nepřípustný ve smyslu ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s.

Kasační stížnost stěžovatelky musela být proto z důvodů výše uvedených pro nepřípustnost odmítnuta podle § 46 odst. 1, písm. d) s. ř. s.

Soud rozhodující o kasační stížnosti nad rámec potřebného odůvodnění jen pro úplnost dodává, že stěžovatelkou nově uplatněný důvod, v němž vznáší požadavek přiznání obou dávek za dobu předcházející roku 1992, jenž nebyl vůbec předmětem řízení žalované před vydáním napadeného rozhodnutí a tudíž ani předmětem řízení před Městským soudem v Praze, že podle ustanovení § 55 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb. (o důchodovém pojištění) nárok na výplatu důchodu nebo jeho části zaniká, není-li uvedeno jinak, uplynutím tří let ode dne, za který důchod nebo jeho část náleží. Podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) téhož zákona, zjistí-li se, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, nejvýše však tři roky nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení. Pokud by tedy bylo zjištěno, že stěžovatelka byla plně invalidní a částečně bezmocná i před datem přiznání obou příslušných dávek důchodového pojištění (zabezpečení) mohl by jí být přiznán a vyplacen jen příslušný rozdíl ve výši obou dávek za dobu tří let počítaných zpětně od uplatnění nároku.

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1 a odst. 2 s. ř. s. Stěžovatelce nemohla být náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti přiznána, neboť neměla v této části řízení úspěch a úspěšnému správnímu orgánu náhrada nákladů řízení ve věcech důchodového pojištění a důchodového zabezpečení nenáleží, neboť zásada úspěchu v řízení pro něho v takovémto řízení neplatí (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

**P o u č e n í :** Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. 6. 2003

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu